

Pregledni znanstveni članek/Review article

Samopoškodovalno vedenje mladostnikov kot posledica družinskega nasilja: pregled literature

Self-harm behaviour in adolescents as a consequence of family violence: A literature review

Špela Zavratnik, Klavdija Čuček Trifkovič¹, Petra Klanjšek^{1, *}

Ključne besede: najstniki; nasilje v družini; samopoškodovanje

Key words: teenagers; domestic violence; self-harm

¹ Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede, Žitna ulica 15, 2000 Maribor, Slovenija

* Korespondenčni avtor/
Corresponding author:
zavratnikspela@gmail.com

IZVLEČEK

Uvod: Samopoškodovanje je pri najstnikih pojav, za katerega se odločijo, ko ne vedo, kako se drugače odzvati v čustveni stiski. Družinsko nasilje je pogosto ključni sprožilec samopoškodovalnega vedenja najstnika, ki se sooča z intenzivno stisko, strahom, nemočjo in izgubo zaupanja. Namen raziskave je bil raziskati povezavo nasilja v družini in samopoškodovanja najstnikov.

Metode: Izveden je bil pregled literature. Z uporabo ključnih besed »self-harm, family violence in adolescent« ter njihovih sopomenk so bile pregledane podatkovne baze CINAHL, Cochrane Library, ScienceDirect in brskalnik Google Učenjak. Vključene so bile raziskave v angleškem jeziku, objavljene med letoma 2012 in 2023. Od 304-ih identificiranih zadetkov je bilo vključenih šestnajst člankov. Za pregled poteka raziskave je bil uporabljen diagram PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses). Zbrani podatki so bili obdelani z vsebinsko analizo.

Rezultati: Izsledki pregleda literature so pokazali ključno vsebinsko kategorijo *Vpliv družinskega nasilja pri najstnikih na samopoškodovalno vedenje*, ki smo jo pojasnjevali s tremi vsebinskimi podkategorijami: *Zloraba v otroštvu in priča nasilju v družini*, *Zavračanje staršev* in *Ostali nerazporejeni dejavniki*. Največkrat je samopoškodovanje bilo prisotno pri najstnikih, ki so bili priča nasilju v družini, ločenih staršev, in tistih, ki so živeli v revščini ali zanemarjanju.

Diskusija in zaključek: Ugotovitve kažejo, da je samopoškodovanje pri najstnikih neposredno povezano z nasiljem v družini. Velikokrat najstniki svoje stiske izražajo s samopoškodovalnim vedenjem.

ABSTRACT

Introduction: Self-harm is a behaviour that adolescents resort to when they do not know how to react to emotional distress. Family violence is often an important trigger for self-harm behaviour in teenagers who are faced with intense distress, fear, helplessness and loss of trust. The aim of this study was to explore the association between domestic violence and self-harm in teenagers.

Methods: We searched the CINAHL, Cochrane Library, ScienceDirect and Google Scholar databases using the keywords "self-harm, family violence and adolescent" and their synonyms. We included English-language studies published between 2012 and 2023. Of the 304 hits identified, 16 studies were selected for review. We used the PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) diagram to guide the review process. The data were processed using content analysis, which allowed us to review a substantial amount of text from different sources. The process began with open coding and continued with the creation of thematic sub-categories and categories.

Results: The results of the literature review yielded a key thematic category of *'Impact of domestic violence on self-harm behaviour in adolescents'*, which was explained by three thematic subcategories: *'Childhood abuse and witnessing domestic violence'*, *'Parental rejection'*, and *'Other uncategorised factors'*. Self-harm was most prevalent in adolescents who had witnessed domestic violence, experienced parental divorce, and were living in poverty or neglect.

Discussion and conclusion: The results suggest that self-harm in adolescents is strongly associated with domestic violence. Teenagers often express their distress through self-harm behaviour.

Prejeto/Received: 18. 10. 2023
Sprejeto/Accepted: 16. 11. 2024
Objavljeno na spletu/
Prepublished online: 17. 3. 2025

© 2024 Avtorji/The Authors. Izdaja Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije./Published by Nurses and Midwives Association of Slovenia. To je članek z odprtim dostopom z licenco CC BY-NC-ND 4.0./This is an open access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.

Uvod

Najstniki so bolj nagnjeni k tveganemu vedenju (Xu et al., 2023), vključno s samopoškodovanjem kot obliko nesamomornega vedenja (Son et al., 2021), ki sestavlja dejanja, kot so rezanje, grizenje, praskanje, žganje, motnje hranjenja, zlorabo tablet, vstavljanje ostrih predmetov v nohte ali kožo ter udarjanje glave ali drugega dela telesa ob steno (Brown & Plener, 2016; Jiang et al., 2022) in poseganje v proces celjenja ran (Kharsati & Bhola, 2015). Razlogi za samopoškodovanje so občutek žalosti, osamljenosti, obupa in nerazumljenosti (Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2020). Pandemija covida-19 je povečala pojavnost tega vedenja zaradi socialne izolacije in družinskih napetosti (Ching Wong et al., 2023). Slabi družinski odnosi, zlasti kadar se starši neustrezno odzovejo na travme, so močno povezani s samopoškodovanjem (Brown & Plener, 2016).

Tveganja, kot so družinsko nasilje, nizka izobrazba staršev in revščina, negativno vplivajo na okolje, v katerih odraščajo najstniki, kar poslabša njihovo počutje, zdravje in razvoj (Bozzini et al., 2021). Najstniki, ki so priča družinskemu nasilju, imajo večje tveganje za dolgotrajne vedenjske in psihološke težave, kot so posttravmatski stres, prestopniško vedenje, zloraba substanc in pobegi od doma (Lünnemann et al., 2022).

Neželene izkušnje v otroštvu močno vplivajo na fizično in duševno zdravje najstnikov (Laurinaityte et al., 2022). Medicinske sestre pogosto prve prepoznajo znake zlorabe v družinah, pogosto po ločitvah staršev, pri čemer so najstnice najpogosteje spolno zlorabljali očetje ali očimi, najstnike pa materine prijateljice (Cilar Budler et al., 2021).

Raziskave o povezavi med samopoškodovanjem najstnikov in družinskim nasiljem so redke, vendar je jasno, da je nujno boljše razumevanje problema za razvoj učinkovitih intervencij in preventivnih programov, kar temelji na našem pregledu obstoječe literature, ki je pokazala jasne povezave med družinskim nasiljem in samopoškodovanjem.

Namen in cilji

Namen pregleda literature je predstaviti povezavo med nasiljem v družini in samopoškodovanjem najstnikov. Cilji raziskave so bili ugotoviti, kako so oblike nasilja v družini povezane s samopoškodovanjem najstnikov, in ugotoviti najpogostejše dejavnike iz domačega okolja, ki so bili sprožilec za samopoškodovalno vedenje. Zastavljeno je bilo naslednje raziskovalno vprašanje: Kako je nasilje v družini povezano s samopoškodovanjem najstnikov?

Metode

Opravili smo pregled literature s področja samopoškodovalnega vedenja najstnikov.

Metode pregleda

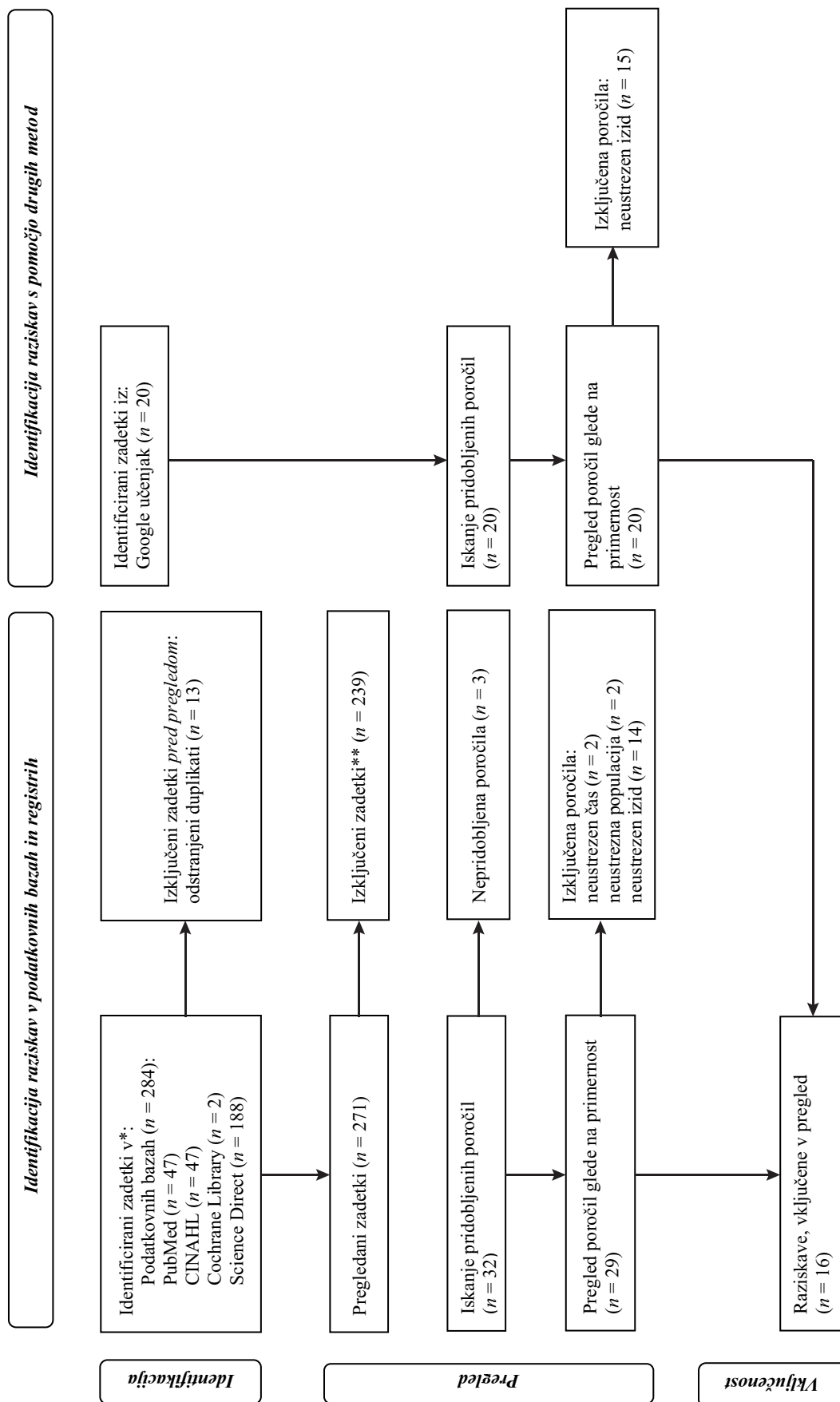
Iskanje znanstvene literature je potekalo v bibliografskih bazah podatkov: PubMed, CINAHL, Cochrane Library in ScienceDirect ter dodatno v brskalniku Google Učenjak. Iskanje člankov je potekalo na osnovi raziskovalnega vprašanja PIO (Melnyk & Fineout-Overholt, 2019) z iskalnim nizom ("*self-harm*" OR "*self-injury*" OR "*deliberate self harm*" OR "*intentional self injury*") AND (*abuse* OR "*family violence*" OR "*domestic violence*") AND (*adolescent* OR *youth* OR "*young people*"). Vključitveni kriteriji so vsebovali članke s kvalitativno in kvantitativno metodologijo in metodologijo mešanih metod ter sistematične preglede oziroma druge vrste preglednih člankov, objavljene v angleškem jeziku med letoma 2012 do 2023 (Tabela 1).

Rezultati pregleda

S pomočjo iskalne strategije smo identificirali skupno 304 zadetke z diagramom PRISMA (Page et al., 2021), pri čemer smo 284 zadetkov našli v podatkovnih bazah in dvajset z dodatnim iskanjem v brskalniku Google Učenjak. Največ zadetkov ($n = 188$) smo identificirali v podatkovni bazi ScienceDirect. Po izključitvi dvojnikov

Tabela 1: Vključitveni in izključitveni kriteriji

Kriteriji	Vključitveni kriteriji	Izključitveni kriteriji
populacija	najstniki	otroci do 11 let, mladi odrasli in odrasli
intervencija/obravnavna izid	družinsko nasilje samopoškodovalno vedenje	Ne vključujejo družinskega nasilja. brez samopoškodovalnega vedenja
vrsta raziskave	sistematični pregledi, druge vrste preglednih člankov, članki na osnovi kvalitativne ali kvantitativne metodologije ter mešanih metod	uvodniki, protokoli, dvojniki, mnenja avtorjev
Iskanje omejitev		
časovni okvir	2012–2023	
jezik	angleščina	
dostopnost	brez omejitev	

Slika 1: Diagram PRISMA poteka

($n = 13$) s programom Mendeley smo 271 člankov pregledali po naslovih in izvlečkih in izključili 239 neustreznih. Od preostalih 32 člankov smo izključili tri, saj niso bili prostodostopni. Nato smo v celoti prebrali 29 člankov in po izključitvenih kriterijih izločili osemnajst člankov (neustrezen čas ($n = 2$), neustrezna populacija ($n = 2$), neustrezen izid ($n = 14$)). Iz brskalnika Google Učanjak smo dodatno identificirali dvajset člankov, od katerih smo po izključitvenih kriterijih izločili petnajst člankov. V končno analizo smo vključili šestnajst člankov (Slika 1).

Ocena kakovosti pregleda in opis obdelave podatkov

Pri ocenjevanju moči dokazov smo uporabili hierarhijo dokazov (Polit & Beck, 2021), ki omogoča oceno relevantnosti, zanesljivosti in moči znanstvenoraziskovalnih člankov.

Analizo podatkov smo izvedli z opisnim poročanjem skupnih značilnosti izbrane literature v obliki evalvacijske tabele, ki vsebuje naslednje postavke: avtor, leto, raziskovalni dizajn, namen, vzorec, temeljne ugotovitve in nivo hierarhije dokazov. Za analizo smo uporabili vsebinsko analizo v treh dejanjih: (1) pripravljalna faza, (2) faza organizacije podatkov in (3) faza poročanja rezultatov. V pripravljalni fazi smo pregledali besedilo in opredelili osnovne cilje ter vprašanja analize. V fazi organizacije podatkov smo besedilo segmentirali, kodirali glede na vsebino in identificirali ključne koncepte in teme. V fazi poročanja rezultatov smo interpretirali ugotovitve, predstavili rezultate in kategorizirali kode (Assarroudi et al., 2018).

Rezultati

Rezultati pregleda raziskav so vključevali šestnajst kvantitativnih raziskav iz različnih držav, vključno z območja zunaj Evrope. Ena raziskava je bila sistematični pregled presečnih raziskav, medtem ko so bile ostale raziskave izvedene z anketnimi vprašalniki in intervjuji. Glavne značilnosti teh raziskav predstavlja Tabela 2.

Izmed šestnajstih člankov, vključenih v pregled, jih je štirinajst z uporabo anketnih vprašalnikov raziskovalo razširjenost, socialno-ekonomske dejavnike in povezavo samopoškodovalnega vedenja najstnikov z družinskim nasiljem.

Analiza šestnajstih člankov je pokazala pomembno povezavo med otroškimi izkušnjami zlorabe (čustvene, telesne, spolne) in samopoškodovanjem najstnikov (Auerbach et al., 2014; Isohookana et al., 2013; Serafini et al., 2017; Wan et al., 2015). Različne oblike slabega ravnanja staršev, kot so zavračanje, čustvena zloraba, ali fizično nasilje, predstavljajo dejavnike tveganja za samopoškodovanje (Cipriano et al., 2020; Gu et al., 2020). Nadalje podpora šole, družine, vrstnikov in skupnosti so ključni pri zmanjševanju nasilja in samopoškodovanja (Ross-Reed et al., 2019). Neželene

izkušnje iz otroštva (revščina, izpostavljenost nasilju) lahko povečujejo tveganje za samopoškodovanje. Identificirani različni dejavniki tveganja, ki vplivajo na pojav samopoškodovanja, so koristni za razvoj preventivnih strategij (Wang & Liu, 2023).

Z vsebinsko analizo je identificiranih 44 prostih kod, ki smo jih lahko s skupnim imenom poimenovali »Vpliv družinskega nasilja pri najstnikih na samopoškodovanje«, za lažjo interpretacijo rezultatov jih prikazujemo v treh podkategorijah: »Zloraba v otroštvu in priča nasilju v družini«, »Zavračanje staršev« in »Ostali, nerazporejeni dejavniki« (Tabela 3).

Identificirana glavna kategorija je vpliv družinskega nasilja na samopoškodovalno vedenje pri najstnikih. Zadnje omenjena je razdeljena na tri podkategorije: zloraba v otroštvu, zavračanje staršev in priča nasilju v družini ter drugi dejavniki. V nadaljevanju podrobneje predstavljamo vsako podkategorijo in njen pomen.

Podkategorija 1: Zloraba v otroštvu in priča nasilju v družini

Zlorabe v otroštvu in prisotnost nasilja v družini močno vplivajo na duševno zdravje otrok in povečujejo tveganje za samopoškodovanje v adolescenci. Fizično nasilje povzroča bolečino in travmo, čustveno nasilje škoduje samopodobi in čustveni regulaciji, spolno nasilje pa vodi v občutke sramu in krivde (Auerbach et al., 2014; Armiento et al., 2016; Di Pierro et al., 2012; Gu et al., 2020; Isohookana et al., 2013; Kaess et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Ross-Reed et al., 2019; Pluck et al., 2013; Serafini et al., 2017; Stewart et al., 2023; Wan et al., 2015; Wang et al., 2023; Zetterqvist et al., 2014). Konflikti, ustrahovanje in travmatične izkušnje še dodatno povečujejo tveganje za dolgotrajne psihološke posledice in razvoj duševnih motenj, kar lahko privede do samopoškodovalnega vedenja (Gu et al., 2020; Isohookana et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Stewart et al., 2023; Zetterqvist et al., 2014).

Podkategorija 2: Zavračanje staršev

Negativno družinsko okolje, kot so ločitve, brezdomstvo, zanemarjanje in nizek socialno-ekonomski status, zmanjšuje stabilnost in povečuje tveganje za samopoškodovanje (Armiento et al., 2016; Cipriano et al., 2020; Isohookana et al., 2013; Kaess et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Serafini et al., 2017; Wang et al., 2024; Wang & Liu, 2023). Slabi odnosi s starši, pomanjkanje ljubezni, slab nadzor in psihiatrične težave staršev dodatno vplivajo na pogostost samopoškodovalnega vedenja pri najstnikih (Cipriano et al., 2020; Di Pierro et al., 2012; Isohookana et al., 2013; Kaess et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Wan et al., 2015). Tveganje se poveča tudi ob pretiranih pričakovanjih, kritiki in slabi čustveni povezanosti s starši (Cipriano et al., 2020; Di Pierro et al., 2012; Zetterqvist et al., 2014).

Tabela 2: Značilnosti identificiranih raziskav

Avtor (leto), država	Raziskovalni dizajn	Namen	Vzorec (n)	Temeljne ugotovitve	Nivo hierarhijske dokaza
Armiento et al., (2016) Kanada	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Raziskati povezavo med posrednimi (priča nasilju v družini, zanemarjanje) in neposrednimi (fizična in spolna zloraba) oblikami slabega ravnanja z otroki ter pojavom samopoškodovanja pri klinično napotenih otrocih, najstnikih.	n = 747 otrok in najstnikov, starih od 8 do 18 let	Med samopoškodovanjem in neposrednim (fizičnim in spolnim) ter posrednim slabim ravnanjem (priča nasilju v družini, zanemarjanje) z otroki/najstniki obstaja pozitivna povezava. Tveganje za samopoškodovanje se z izkušnjo nasilja v družini poveča za 1,6-krat. Spolno zlorabo je doživelo 73, fizično zlorabo 124 najstnikov. Največ (n = 210) jih je bilo priča nasilju med starši (najpogosteje je nasilje izvajal moški).	Nivo 5
Auerbach et al., (2014) Združene države Amerike	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Proučiti modele, ki vključujejo zlorabo najstnikov in psihiatrična soobolenja na pojav samopoškodovanja.	n = 194 najstnikov (144 deklet, 50 fantov), starih od 13 do 18 let	157 je izvajalo samopoškodovanje, pri čemer se jih je 151 rezalo po koži. Komorbidnost delno vpliva na povezavo med zlorabo v otroštvu in samopoškodovanjem. Višja stopnja zlorab in večje število psihiatričnih diagnoz v zadnjem mesecu vpliva na samopoškodovanje.	Nivo 5
Cipriano et al., (2020) Italija	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Ugotoviti povezavo med zavračanjem staršev posredno (uživanje substanc) in neposredno (samorezanje) ali obliko samopoškodovanja.	n = 1.585 najstnikov, starih od 13 do 20 let	Zavračanje staršev je pozitivno povezano z uživanjem snovi (droge, alkohol, strup, prevelika doza zdravil) z namenom škodovanja sebi. Najstniki izražajo svojo jezo s posredno (uživanje snovi) ali neposredno (rezanje) obliko samopoškodovanja. Zavračanje staršev, pomanjkanje podpore, zanemarjanje, pomanjkljivi nadzor, agresivna ali kritična obravnava povzročijo občutek neljubljenosti in povečujejo verjetnost samopoškodovanja, pri čemer je rezanje pogostejše pri dekletih, uživanje prepovedanih substanc pa pri dečkih. Razširjenost samopoškodovanja: 178 občasno samopoškodovalo. Rezanje je uporabilo 100 deklet in 24 dekčkov. 431 jih je redno uživalo snovi (droge, alkohol, strup, prevelika doza zdravil).	Nivo 5
Di Piero et al., (2012) Italija	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Pojasniti vpliv dejavnikov (družinsko okolje, osebnost ter trpinčenje) na resnost in prisotnost samopoškodovanja pri najstnikih.	n = 267 najstnikov (n = 188 deklet, n = 79 fantov)	Depresija, tesnoba, agresija, impulzivnost, trpinčenje, družinsko okolje (slab odnos z očetom ali mamo, slaba kakovost čustvenih vezi s starši, slaba komunikacija z očetom, občutek pomanjkanja ljubezni, spolne ali fizične zlorabe, zanemarjanje) vplivajo na samopoškodovanje.	Nivo 5

Se nadaljuje

<i>Avtor (leto), država</i>	<i>Raziskovalni dizajn</i>	<i>Namen</i>	<i>Vzorec (n)</i>	<i>Temeljne ugotovitve</i>	<i>Nivo hierarhijske dokaza</i>
Gu et al., (2020) Kitajska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Raziskati povezavo med čustveno zlorabo v otroštvu in nesamomrlnim samopoškodovanim vedenjem.	n = 949 najstnikov	Čustvena zloraba (zmerjanje, grožnje) staršev je povezana s samopoškodovanim vedenjem. Nestabilno čustveno okolje v družini povečuje nezmožnost obvladovanja stresa, kar vodi v samopoškodovanje. Razširjenost samopoškodovanja: 38,9 %. Ob grožnjah oteženo obvladujejo stiske. Zaskrbljenosti in pomanjkanje notranjega samonadzora, ki izhajajo iz čustvene zlorabe v otroštvu vodi v samopoškodovanje.	Nivo 5
Isohookana et al., (2013) Finska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Proučiti povezavo med neželenimi izkušnjami v otroštvu in nesamomrlnim samopoškodovanjem in samomrlnim vedenjem.	n = 508 najstnikov (300 deklet in 208 fantov), starih od 12 do 17 let	Tveganje za samopoškodovanje je višje pri spolno zlorabljenih in ločenih starših. Med samopoškodovanimi je: 28 % fantov in 31 % deklet priča nasilju v družini; 61,7 % fantov in 46,2 % deklet ločenih staršev; 13 % fantov in 24 % deklet imelo starše s psihiatričnimi težavami; 26 % fantov in 18 % deklet imelo brezposelne starše; 11,1 % fantov in 6 % deklet starš umri; 25 % najstnikov doživelo telesno zlorabo.	Nivo 5
Kaess et al., (2013) Velika Britanija	kvantitativna metodologija, nerandomizirana klinična raziskava	proučevanje razmerja med samopoškodbo n različnimi škodljivimi dejavniki iz otroštva, nad zlorabo otroštva in njihovim vplivom na resnost, pogostost samopoškodovanja pri najstnikih.	n = 125 najstnikov, starih od 13 do 26 let	Samopoškodovanje je povezano z zanemarjanjem, nenaklonjenostjo staršev in spolno zlorabo (očetje pogosti povzročitelji). Samopoškodujejo se pogosteje dekleta. Najstniki, ki so v otroštvu doživeli hude težave, so bolj nagnjeni k ponavljanju samopoškodovanja (n = 62).	Nivo 3
O'Connor et al., (2014) Severna Irska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Proučiti razširjenost samopoškodb v Severni Irski pri najstnikih ter dejavnike, povezane s samopoškodbami.	n = 3.596 najstnikov (n = 1.711 deklet, n = 1.882 fantov, od tega 3 niso navedli spola)	Pri dekletih je samopoškodovanje pogostejše, rezanje najpogostejša oblika. Ločitev staršev, bivanje z enim staršem, kajenje, uživanje alkohola in drog, konflikti, ustrahovanje, fizična in spolna zloraba v družini, nasilje, smrt družinskega člana, depresije in tesnoba povečujejo tveganje za samopoškodovanje. Pomembno vlogo imajo družbeni mediji, internet in prijatelji.	Nivo 5
Pluck et al., (2013) Velika Britanija	kvantitativna metodologija, retrospektivna opazovalna raziskava	Opredeliti dejavnike, ki delujejo kot tveganja za Ponavljajoče se samopoškodbe, ki so posledično tiste, ki so najpomembnejše za opredelitev in preprečevanje.	n = 474 najstnikov, starih od 8 do 16 let	Ponavljajoče samopoškodovanje izhajajo iz družinskih razmer (nasilje, slabo ravnanje staršev) in preteklih težav z duševnim zdravjem (depresija). 67 % najstnikov, ki ponavljajo samopoškodovanje, in 57 % tistih, ki se samopoškodujejo brez ponavljanja, je pogosto v konfliktu s starši, sestrami, brati, ali prijatelji. Zanemarjanje in spolna zloraba v otroštvu sta povezana s samopoškodovanjem, neprimeren odziv staršev pa na ponavljajoče se samopoškodovanje.	Nivo 5

Se nadaljuje

<i>Avtor (leto), država</i>	<i>Raziskovalni dizajn</i>	<i>Namen</i>	<i>Vzorec (n)</i>	<i>Temeljne ugotovitve</i>	<i>Nivo hierarhijske dokaza</i>
Ross-Reed et al., (2019) Mehika	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Ugotoviti, kako je podpora družine, šole, vrstnikov in skupnosti vplivala na stopnjo nasilja in samopoškodovanja med najstniki.	n = 18.451 najstnikov	Podpora družine je povezana z nižjo verjetnostjo za samopoškodovanje, podpora šole pa na nižjo verjetnost za nasilje na zmenkih in samopoškodovanje.	Nivo 5
Serafini et al., (2017) Francija	sistematični pregled presečnih raziskav	Pregledati povezavo med samopoškodovanjem v najstniškem obdobju in maltretiranjem v otroštvu ter zgodnji odrasli dobi.	n = 22.517 najstnikov, n = 20 raziskav	Zloraba v otroštvu in samopoškodovanje ter posttraumatske stresne motnje ter depresije so pozitivno povezani. Zanimarjenje, materina antipatija in spolna zloraba v otroštvu so pogostejše pri najstnikih, ki se samopoškodujejo. Spolno zlorabljena dekleta so bistveno bolj nagnjena k samopoškodovanju.	Nivo 4
Stewart et al., (2023) Kanada	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Raziskati, kako zgodovina čustvene, telesne in spolne zlorabe ter izpostavljenost nasilju v družini vplivata na izboljšanje rezultatov duševnega zdravja otrok.	n = 16.517 najstnikov	Najpogostejši travmi, povezani s samopoškodovanjem, sta čustvena zloraba in nasilje v družini.	Nivo 5
Wan et al., (2015) Severna Afrika	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Utemeljiti povezavo med posebnimi oblikami zlorabe otroštva in samopoškodovanjem najstnikov.	n = 14.221 najstnikov, starih od 13 do 15 let	51 % najstnikov je imelo vsaj eno obliko zlorabe v otroštvu. Fanije so bolj izpostavljeni fizični zlorabi, dekleta pogosteje doživljajo čustveno in/ali spolno zlorabo. Zlorabe v otroštvu, visoka pričakovanja staršev in izvajanje nadzora vplivajo na samopoškodovanje.	Nivo 5
Wang et al., (2024) Kitajska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Preiskati razširjenost različnih vrst neželenih izkušenj iz otroštva in njihovo povezavo s samopoškodovanjem.	n = 562 najstnikov, ki so mlajši od 18 let	Spolna zloraba povečuje tveganje za samopoškodovalno vedenje za 5,6-krat. Neželene izkušnje v otroštvu, čustvena in fizična zloraba, ločitev staršev in izpostavljenost nasilnemu vedenju staršev bistveno pogosteje prispevajo k samopoškodovanju najstnikov.	Nivo 5
Wang & Liu, (2023) Kitajska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Raziskati, ali je socialno-ekonomski status družine vplival na povezanost med zlorabo otrok in samopoškodovanjem.	n = 308 najstnikov, starih od 10 do 14 let	Nizek socialno-ekonomski status družine je povezan z zlorabo najstnika in kot dejavnik, ki povečuje tveganje za samopoškodovanje.	Nivo 5
Zetterqvist et al., (2014) Švedska	kvantitativna metodologija, presečna raziskava	Preučiti povezavo med stiskami v otroštvu in posameznimi simptomi travme ter funkcijami samopoškodovanja.	n = 816 najstnikov, starih od 15 do 17 let	Fizična, čustvena in spolna zloraba v otroštvu ter samopoškodovanje iz samejnih razlogov je povezano s simptomi depresije in disociacije. Dekleta, izpostavljena fizični zlorabi staršev, se pogosteje samopoškodujejo. Razpadajoče družinsko okolje (kritika, družinske težave, strah, slab odnos med starši in otroki/najstniki, pomanjkanje podpore) vpliva na samopoškodovanje.	Nivo 5

Legenda: vs. – v primerjavi z; % – odstotek; p – statistična značilnost

Tabela 3: Sinteza podatkov in oblikovanje prostih kod, subkategorij in kategorij

Kategorije	Podkategorije	Kode	Avtorji
	Zloraba v otroštvu in priča nasilju v družini	čustveno, spolno in fizično nasilje, maltretiranje, ustrahovanje, izpostavljenost konfliktu, travma, izpostavljenost staršem z nasilnim vedenjem, neželene izkušnje v otroštvu, trpinčenje	Armiento et al., 2016; Auerbach et al., 2014; Di Pierro et al., 2012; Gu et al., 2020; Isohookana et al., 2013; Kaess et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Ross-Reed et al., 2019; Serafini et al., 2017; Stewart et al., 2023; Wan et al., 2015; Wang et al., 2024; Wang & Liu., 2023; Zetterqvist et al., 2014
Vpliv družinskega nasilja pri najstnikih na samopoškodovanje	Zavračanje staršev	slabo ravnanje, družinsko okolje, zapostavljenost, zanemarjanje, ločitev staršev, neustrezen/slab odnos z materjo, materina antipatija, neustrezen/slab odnos z očetom vpliva na težo dejanj, smrt družinskega člana, psihiatrične težave, brezposelnost, slaba podpora, nadzor, pretirana pričakovanja, kritika in neprimeren odziv staršev, razpadajoče družinsko okolje, slaba komunikacija z očetom, slaba kakovost čustvene vezi, redko dajanje ljubezni očeta	Armiento et al., 2016; Cipriano et al., 2020; Di Pierro et al., 2012; Isohookana et al., 2013; Kaess et al., 2013; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Ross-Reed et al., 2019; Serafini et al., 2017; Wan et al., 2015; Wang et al., 2024; Wang & Liu., 2023; Zetterqvist et al., 2014
	Ostali, nerazporejeni dejavniki	simptomi tesnobe, depresije in disociacije, uživanje alkohola in drog, kajenje, agresija, posttravmatska stresna motnja, usmerjena jeza navznoter, impulzivnost, družbeni mediji, internet, agresija, vpliv prijateljev, ki se samopoškodujejo, težave v duševnem zdravju, nizek socialno-ekonomski status, enostarševska družina	Cipriano et al., 2020; Di Pierro et al., 2012; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Serafini et al., 2017; Zetterqvist et al., 2014

Podkategorija 3: Ostali, nerazporejeni dejavniki

Simptomi depresije, tesnobe, posttravmatske stresne motnje, agresija in impulzivnost pogosto služijo kot način soočanja s čustveno bolečino (Di Pierro et al., 2012; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Serafini et al., 2017; Zetterqvist et al., 2014). Prav tako imajo pomembno vlogo uživanje drog in alkohola, uporaba spleta ter vpliv prijateljev, ki se sami poškodujejo, saj lahko spodbujajo in normalizirajo take vrste vedenja (O'Connor et al., 2014).

Diskusija

Pregled literature potrjuje, da vsi identificirani viri v raziskavo vključujejo vpliv družinskega nasilja na samopoškodovanje pri najstnikih. Tako vedenje je pogosto posledica ločitve staršev, ustrahovanja, trpinčenja in konfliktov s starši (Gu et al., 2020; O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013; Serafini et al., 2017; Zetterqvist et al., 2014). Dodatni dejavniki vključujejo umor družinskega člana, tesnobo, depresijo in vpliv prijateljev, ki se samopoškodujejo, in uporabo alkohola, kajenje in uporaba drog v družinskem okolju (O'Connor et al., 2014; Pluck et al., 2013). Whitson & Connell (2016) sta navedla, da so otroci, ki so bili izpostavljeni trpinčenju, ustrahovanju in maltretiranju, pogosteje trpeli za duševnimi stiskami in vedenjskimi motnjami. Samopoškodovanje se je pojavljalo kot mehanizem za obvladovanje duševnih

težav najstnikov, pri čemer je zmeda identitete delovala kot sprožilni dejavnik (Gu et al., 2020). Čustvene zlorabe v otroštvu povzročajo težave pri oblikovanju identitete in povečujejo tveganje za samopoškodovanje (Gandhi et al., 2016). Obvladovanje stresa in stisk (Chakraborti et al., 2021); iskanje občutkov (Serafini et al., 2015); spopadanje s psihološko bolečino (Cheek et al., 2020); ali uravnavanje čustev (Taylor et al., 2018) vplivajo na samopoškodovalno vedenje najstnikov. Razumevanje teh dejavnikov je ključno za učinkovite intervencije za zmanjšanje samopoškodovanja, izboljšanja duševnega zdravja in kakovosti življenja (Pang, 2019).

Ugotovljeno je bilo, da nižji socialno-ekonomski status povečuje tveganje za zlorabo otrok, ki imajo slabšo samokontrolo in slabše premagujejo težave doma in v šoli (Aelenei et al., 2017; Wang & Liu, 2023). Razen tega imajo lahko slabši dostop do zdravljenja duševnega zdravja (Hodgkinson et al., 2017; Radez et al., 2020).

Serafini et al. (2017) so ugotovili, da so starševska nenaklonjenost, zanemarjanje in spolna zloraba povezani s samopoškodovanjem. Izpostavljenost nasilju (Armiento et al., 2016), starševska zavrnitev (Dickson et al., 2019) in težave z uravnavanjem jeze povečujejo tveganje za nasilnost (Cipriano et al., 2020; Quirk et al., 2015). Zavračanje, kot je oblika čustvenega nasilja, povzroča dolgotrajne psihološke posledice (Marici et al., 2023), povezane z ločitvijo staršev in nizkim socialno-ekonomskim statusom ter zanemarjanjem (Marcal, 2018). Pravni vidik nasilja

vključuje kazniva dejanja, ki zahtevajo zaščito žrtve (Rakovec-Felser, 2014).

Ross-Reed et al. (2019) so navedli, da šolska (šolsko osebje) in družinska podpora zmanjšujeta tveganje za samopoškodovanje, zlasti ob dobrih odnosih z materjo (Di Pierro et al., 2012). Medicinske sestre imajo ključno vlogo pri prepoznavanju nasilja in zagotavljanju pomoči otrokom in najstnikom (Cilar Budler et al., 2021).

Naši rezultati poudarjajo potrebo po osveščenosti in intervencijah na ravni družine, šole in skupnosti za preprečevanje nasilja ter podporo najstnikom v stiski. Pomembno je okrepiti vlogo medicinskih sester pri prepoznavanju nasilja, ozaveščati o posledicah in ustvariti varna okolja (Faculty of Public Health, 2016; United Nations Children's Fund, 2014). Kljub ugotovitvam ostajajo metodološki izzivi, pomanjkanje literature o ozaveščenosti medicinskih sester in pomanjkanje longitudinalnih raziskav, kar je treba upoštevati pri nadaljnjih raziskavah.

Zaključek

Pregled literature potrjuje povezavo med družinskim nasiljem in samopoškodovanjem najstnikov, ki izhaja iz trpinčenja, ločitve staršev, travm, revščine in nasilja. Ključna sta zgodnje prepoznavanje stisk in podpora, saj mnogi najstniki težav ne izrazijo. Medicinske sestre imajo ključno vlogo pri prepoznavanju stisk, zato je nujno osveščanje o družinskem nasilju in preprečevanju samopoškodovanja. Aktivno poslušanje, empatija in dostop do strokovne pomoči so bistveni.

Nasprotje interesov/Conflict of interest

Avtorice izjavljajo, da ni nasprotja interesov./The authors declare that no conflicts of interest exist.

Financiranje/Funding

Raziskava ni bila finančno podprta./The study received no funding.

Etika raziskovanja/Ethical approval

Za izvedbo raziskave glede na izbrano metodologijo raziskovanja dovoljenje ali soglasje Komisije za medicinsko etiko ni bilo potrebno./Due to the selected research methodology, no approval by the National Medical Ethics Committee was necessary to conduct the study.

Prispevek avtorjev/Author contributions

Vse avtorice so enakovredno prispevale k celotni izvedbi in oblikovanju članka./All authors equally contributed to the execution of the study and the conceptualisation of the article.

Literatura

Aelenei, C., Lewis, N. A., & Oyserman, D. (2017). No pain no gain: Social demographic correlates and identity consequences of interpreting experienced difficulty as importance. *Contemporary Educational Psychology*, 48, 43–55. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2016.08.004>

Armiento, J., Hamza, C. A., Stewart, S. L., & Leschied, A. (2016). Direct and indirect forms of childhood maltreatment and nonsuicidal self-injury among clinically-referred children and youth. *Journal of Affective Disorders*, 200, 212–217. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.04.041> PMID:27136420

Assarroudi, A., Heshmati Nabavi, F., Armat, M. R., Ebadi, A., & Vaismoradi, M. (2018). Directed qualitative content analysis: The description and elaboration of its underpinning methods and data analysis process. *Journal of Research in Nursing*, 23(1), 42–55. <https://doi.org/10.1177/1744987117741667> PMID:34394406; PMCID:PMC7932246

Auerbach, R. P., Kim, J. C., Chango, J. M., Spiro, W. J., Cha, C., Gold, J., Esterman, M., & Nock, M. K. (2014). Adolescent nonsuicidal self-injury: Examining the role of child abuse, comorbidity and disinhibition. *Psychiatry Research*, 220(1/2), 579–584. <https://doi.org/10.1016%2Fj.psychres.2014.07.027> PMID:25095754; PMCID:PMC4252370

Bozzini, A. B., Bauer, A., Maruyama, J., Simões, R., & Matijasevich, A. (2021). Factors associated with risk behaviors in adolescence: A systematic review. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 43(2), 210–221. <https://doi.org/10.1590/1516-4446-2019-0835> PMID:32756805; PMCID:PMC8023154

Brown, R. C., & Plener, P. L. (2017). Non-suicidal self-injury in adolescence. *Paediatrics and Child Health*, 26(12), 554–558. <https://doi.org/10.1007%2Fs11920-017-0767-9> PMID:28315191; PMCID:PMC5357256

Chakraborti, L., Arensman, E., & Leahy, D. (2021). The experience and meaning of repeated self-harm among patients presenting to Irish hospital emergency departments. *Issues in Mental Health Nursing*, 42(10), 942–950. <https://doi.org/10.1080/01612840.2021.1913681> PMID:33978551

Cheek, S. M., Reiter-Lavery, T., & Goldston, D. B., (2020). Social rejection, popularity, peer victimization, and self-injurious thoughts and behaviors among adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 82, Article 101936. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101936> PMID:33128964

- Ching Wong, B. H., Cross, S., Zavaleta- Ramírez, P., Bauda, I., Hoffman, P., Ibeziako, P., Nussbaum, L., Berger, G. E., Hassanian-Moghaddam, H., Kapornai, K., Mehdi, T., Tolmac, J., Barret, E., Romaniuk, L., Davico, C., Moghraby, O. S., Ostrauskaite, G., Chakrabarti, S., Carruci, S., Sofi, G., ... Ougrin, D. (2023). Self-harm in children and adolescents who presented at emergency units during the COVID-19 pandemic: An international retrospective cohort study. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2022.11.016>
PMid:36806728; PMCID:PMC9933093
- Cilar Budler, L., Stričević, J., Kegl, B., Pevec, M., & Klanjšek, P. (2021). Caring for children and adolescents victims of domestic violence: A qualitative study. *Journal of Nursing Management*, 30(6), 1667–1676. <https://doi.org/10.1111/jonm.13512>
PMid:34786785
- Cipriano, A., Claes, L., Gandhi, A., Cella, S., & Cotrufo, P. (2020). Does anger expression mediate the relationship between parental rejection and direct and indirect forms of non-suicidal self-injury? *Journal of Child and Family Studies*, 29, 3575–3585. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01844-9>
- Di Pierro, R., Sarno, I., Perego, S., Gallucci, M., & Madeddu, F. (2012). Adolescent nonsuicidal self-injury: The effects of personality traits, family relationships and maltreatment on the presence and severity of behaviours. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 21(9), 511–520. <https://doi.org/10.1007/s00787-012-0289-2>
PMid:22722662
- Dickson, D. J., Laursen, B., Valdes, O., & Stattin, H. (2019). Derisive parenting fosters dysregulated anger in adolescent children and subsequent difficulties with peers. *Journal of Youth and Adolescence*, 48(8), 1567–1579. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01040-z>
PMid:31127441; PMCID:PMC6693486
- Faculty of Public Health. (2016). *The role of public health in the prevention of violence*. <https://www.fph.org.uk/media/1381/the-role-of-public-health-in-the-prevention-of-violence.pdf>
- Gandhi, A., Luyckx, K., Maitra, S., Kiekens, G., & Claes, L. (2016). Reactive and regulative temperament and non-suicidal self-injury in Flemish adolescents: The intervening role of identity formation. *Personality and Individual Difference*, 99, 254–259. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.007>
- Gu, H., Ma, P., & Xia, T. (2020). Childhood emotional abuse and adolescent nonsuicidal self-injury: The mediating role of identity confusion and moderating role of rumination. *Child Abuse & Neglect*, 106, Article 104474. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104474>
PMid:32428777
- Hodgkinson, S., Godoy, L., Beers, L. S., & Lewin, A. (2017). Improving mental health access for low-income children and families in the primary care setting. *Pediatrics*, 139(1), Article 20151175. <https://doi.org/10.1542/peds.2015-1175>
PMid:27965378; PMCID:PMC5192088
- Isohookana, R., Riala, K., Hakko, H., & Räsänen, P. (2013). Adverse childhood experiences and suicidal behavior of adolescent psychiatric inpatients. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 22(1), 13–22. <https://doi.org/10.1007/s00787-012-0311-8>
PMid:22842795
- Jiang, Y., Rem, Y., Zhu, J., & Jianing, Y., 2022. Gratitude and hope relate to adolescent nonsuicidal self-injury: Mediation through self-compassion and family and school experiences. *Current Psychology*, 41, 935–942. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00624-4>
- Kaess, M., Parzer, P., Mattern, M., Plener, P. L., Bifulco, A., Resch, F., & Brunner, R. (2013). Adverse childhood experiences and their impact on frequency, severity and the individual function of nonsuicidal self-injury in youth. *Psychiatry Research*, 206(2/3), 265–272. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2012.10.012>
PMid:23159195
- Kharsati, N., & Bhola, P., 2015. Patterns of non-suicidal self-injurious behaviours among college students in India. *International Journal of Social Psychiatry*, 61(1), 39–49. <https://doi.org/10.1177/0020764014535755>
PMid:24869850
- Laurinaityte, I., Assini-Meytin, L. C., & Čuničina, K. (2022). Examining the associations between adverse childhood experiences, health risk behaviours and psychological well-being in a convenience sample of lithuanian university students. *International Journal of Environment Research and Public Health*, 19(6), Article 3253. <https://doi.org/10.3390/ijerph19063253>
PMid:35328940; PMCID:PMC8955272
- Lünnemann, M. K. M., Luijk, M. P. C. M., Van der Horst, F. C. P., Jongerling, J., & Steketee, M. (2022). The impact of cessation or continuation of family violence on children. *Children and Youth Services Review*, 140, Article 106565. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106565>
- Marcal, K. E. (2018). The impact of housing instability on child maltreatment: A causal investigation. *Journal of Family Social Work*, 21(4/5), 331–347. <https://doi.org/10.1080/10522158.2018.1469563>
PMid:30774282; PMCID:PMC6377199
- Marici, M., Clipa, O., Runcan, R., & Pirghie, L. (2023). Is rejection, parental abandonment or neglect a trigger for higher perceived shame and guilt in adolescents? *Healthcare*, 11(12), Article 1724. <https://doi.org/10.3390/healthcare11121724>
PMid:37372842; PMCID:PMC10298591

- Melnyk, B. M., & Fineout-Overholt, E., 2019. *Evidence-based practice in nursing & healthcare: A guide to best practice* (4th ed.). Wolters Kluwer.
- Nacionalni inštitut za javno zdravje. (2020). *Samopoškodbeno vedenje*. <https://www.zadusevnozdravje.si/pomagam-drugemu/dodatne-vsebine/samoposkodbeno-vedenje/>
- O'Connor, R. C., Rasmussen, S., & Hawton, K. (2014). Adolescent self-harm: A school-based study in Northern Ireland. *Journal of Affective Disorders*, 159, 46–52. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.02.015> PMID:24679388
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, Article n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71> PMID:33781993; PMCID:PMC8005925
- Pang, L. H. G., & Thomas, S. J. (2019). Exposure to domestic violence during adolescence: Coping strategies and attachment styles as early moderators and their relationship to functioning during adulthood. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 13(2), 185–198. <https://doi.org/10.1007/s40653-019-00279-9> PMID:32549930; PMCID:PMC7289929
- Pluck, G., Anderson, M., Armstrong, S., Armstrong, M., & Nadkarni, A. (2013). Repeat self-harm among children and adolescents referred to a specialist service. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 6(1), 57–73. <https://doi.org/10.1080/19361521.2013.743949>
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2021). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice* (11th ed.) Wolters Kluwer Health, Lippincott Williams & Wilkins.
- Quirk, S. W., Wier, D., Martin, S. M., & Christian, A. (2015). The influence of parental rejection on the development of maladaptive schemas, rumination, and motivations for self-injury. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 37(2), 283–295. <https://doi.org/10.1007/s10862-014-9453-y>
- Radez, J., Reardon, T., Creswell, C., Lawrence, P. J., Evdoka-Burton, G., & Waite, P. (2020). Why do children and adolescents (not) seek and access professional help for their mental health problems: A systematic review of quantitative and qualitative studies. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 30(2), 183–211. <https://doi.org/10.1007/s00787-019-01469-4> PMID:31965309; PMCID:PMC7932953
- Rakovec-Felser, Z. (2014). Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Health Psychology Research*, 2(3), Article 1821. <https://doi.org/10.4081/hpr.2014.1821> PMID:26973948; PMCID:PMC4768593
- Ross-Reed, D. E., Reno, J., Peñaloza, L., Green, D., & FitzGerald, C. (2019). Family, school, and peer support are associated with rates of violence victimization and self-harm among gender minority and cisgender youth. *Journal of Adolescent Health*, 65(6), 776–783. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2019.07.013> PMID:31564618
- Serafini, G., Canepa, G., Adavastro, G., Nebbia, J., Belvederi Murri, M., Erbuto, D., Poci, B., Fiorillo, A., Maurizio, P., Flouri, E., & Amore, M. (2017). The relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury: A systematic review. *Frontiers in Psychiatry*, 8, 1–11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2017.00149> PMID:28970807; PMCID:PMC5609590
- Serafini, G., Muzio, C., Piccinini, G., Flouri, E., Ferrigno, G., Pompili, M., Girardi, P., & Amore, M. (2017). The relationship between childhood maltreatment and non-suicidal self-injury: A systematic review. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 8, Article 149. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2017.00149> PMID:28970807; PMCID:PMC5609590
- Son, Y., Kim, S., & Lee, J. S., 2021. Self-injurious behavior in community youth. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), Article 1955. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041955> PMID:33671424; PMCID:PMC7921995
- Stewart, S. L., Vasudeva, A. S., Mistry, D., & Poss, J. W. (2023). The impact of child maltreatment on mental health outcome improvements among children and youth accessing community mental health care. *Child Abuse & Neglect*, 139, Article 106066. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106066> PMID:36791630
- Taylor, P. J., Jomar, K., Dhingra, K., Forrester, R., Shahmalak, U., & Dickson, J. M. (2018). A meta-analysis of the prevalence of different functions of non-suicidal self-injury. *Journal of Affective Disorders*, 227, 759–769. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.11.073> PMID:29689691
- United Nations Children's Fund. (2014). *Ending violence against children: Six strategies for action*. <http://www.unicef.org/protection/>
- Wan, Y., Chen, J., Sun, Y., & Tao, F. (2015). Impact of childhood abuse on the risk of non-suicidal self-injury in mainland Chinese adolescents. *PloS One*, 10(6), Article e0131239. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0131239> PMID:26114574; PMCID:PMC4482708

- Wang, L., Zou, H. O., Liu, J., & Hong, J. F. (2024). Prevalence of adverse childhood experiences and their associations with non-suicidal self-injury among chinese adolescents with depression. *Child Psychiatry & Human Development*, 55, 1441–1451. <https://doi.org/10.1007/s10578-023-01508-x> PMID:36811752
- Wang, Q., & Liu, X. (2023). Child abuse and non-suicidal self-injury among chinese migrant adolescents: The moderating roles of beliefs about adversity and family socioeconomic status. *Journal of Interpersonal Violence*, 38(3/4), 3165–3190. <https://doi.org/10.1177/08862605221104537> PMID:35616091
- Wang, Y., Qin, Y., Xiao, C., & Lin, X. (2016). The relationship between interparental conflict and adolescents' self-injury: A moderate mediation model. *Psychological Development and Education*, 32, 377–384. <https://doi.org/10.16187/j.cnki.issn1001-4918.2016.03.15>
- Whitson, M. L., & Connell, C. M. (2016). The relation of exposure to traumatic events and longitudinal mental health outcomes for children enrolled in systems of care: Results from a national system of care evaluation. *American Journal of Community Psychology*, 57(3/4), 380–390. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12058> PMID:27222039
- Xu, H., Zhang, X., Wang, J., Xie, Y., Zhang, Y., Xu, S., Wan, Y., & Tao, F. (2023). Exploring associations of adverse childhood experiences with patterns of 11 health risk behaviors in chinese adolescents: Focus on gender differences. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 17(1), Article 26. <https://doi.org/10.1186/s13034-023-00575-1> PMID:36803389; PMCID:PMC9940075
- Zetterqvist, M., Lundh, L. G., & Svedin C. G. (2014). A cross-sectional study of adolescent non-suicidal self-injury: Support for a specific distress-function relationship. *Child & Adolescent Psychiatry & Mental Health*, 8(1), Article 23. <https://doi.org/10.1186/1753-2000-8-23> PMID:25110519; PMCID:PMC4127172

Citirajte kot/Cite as:

Zavratnik, Š., Čuček Trifkovič, K., & Klanjšek, P. (2025). Samopoškodovalno vedenje mladostnikov kot posledica družinskega nasilja: pregled literature. *Obzornik zdravstvene nege*, In Press. <https://doi.org/10.14528/snr.2025.59.2.3274>